

GULIVER JI 2100

Osnutek filmskega scenarija o enostavnih resnicah
in o kompliciranih trikih

Ivan Ribič

Osebe:

PRESEDNIK URANSKE VLADE, tudi VELIKI imenovan
PRESEDNIK OPOZICIJE

BEN, devetletni razvažalec mleka

PAL, pet let stari debelušnež, najbrž Benov mlajši brat

BEN in PAL kot 500-metrška orjaka

Prebivalci in prebivalke glavnega mesta Uranie

Meščani prestolnice Dežele elementa 317 L

Pisateljeva roka in pozneje tudi *pisatelj* sam

Pisateljeva žena

Razen teh pa še: majhen *terrier*, po imenu Čan, in velik črn maček

Motto:

Če je res bog, potem gotovo spi.

Ustvaril je človeka in zaspal.

Prestrašen bo dejal, ko se zbudi:

S prstjô pa res ni, da bi se igral.

Matej Bor

Grda razvada publike in kritikov, da malone pri slehernem filmu iščejo ter zlobno in pikolovsko zahtevajo zvezo med naslovom in vsebino, me sili k tem, sicer za filmski tekst nepotrebnim uvodnim stavkom...

Že vnaprej bi namreč rad pojasnil vsaj del naslova, vsaj tistih »2100«. To pa tudi zaradi tega, da prihranim razočaranje tistemu, ki bi se morda ljubeznivo lotil branja teh listov v zmotnem upanju, da je to zgodba o dva tisoč in sto Guliverjih: 2100 je letnica. Da, čisto navadna letnica, takšna, kakršna je bila n. pr. 1459 ali 1939 in vse letnice pred, med in za njima, tako je (v tej zgodbi) ali morda celo res bo (v optimističnih predvidevanjih) tudi 2100 samo letnica in nič več. Tako. Upam, da je drugi del naslova pojasnjen, ne da bi doslej porabili zanj le en sam meter filmskega traku, kar je vsekakor pomembno tako po estetski kakor tudi po ekonomski plati.

Kar pa se tiče prvega dela naslova, namreč Guliverjev samih, žal ne morem opraviti tako na hitro, prvič, ker ne nastopajo samo oni, marveč tudi PISATELJEVA ROKA, pozneje pa še PISATELJ sam (in to vsaj z najnujnejšimi pritiklinami svojega poklica in življenja). Vsi

trije Culiverji pa trmasto zahtevajo daljšega opisa. In tudi, kar je vmes, zahteva nekaj odstavkov. Že zaradi ustaljenih literarnih in dramaturških načel, če že ne zaradi zgodbe same.

Ploskev velike pisalne mize, na kateri stoji prižgana električna svetilka z zajetnim senčnikom, izpod katerega lije luč na dva snopiča belih listov. Oni na levi so že popisani, ti na desni so še deviško beli. Toda pravkar leže nanje PISATELJEVA ROKA, ki med prsti trdno drži nalivno pero. Roka nekaj trenutkov miruje, kakor da se malce obotavlja, naj omadežuje belino papirja s tinto ali ne. Potem pa le zapiše z velikimi, razločnimi črkami:

»PIŠEMO LETO 2100 IN SMO V GLAVNEM MESTU DRŽAVE URANIA — —«

No, to pa je tudi že začetek filma in pisateljevo opisovanje nam ni več potrebno, ker že v i d i m o glavno mesto Uranie:

Že prvi pogled na metropolo Urancev nas prepričuje o tem, da so celo najdrznejše napovedi naših sodobnikov o razvoju tehnike in civilizacije pravi diletantizem brez trohice fantazije. (Vsaj kar zadeva metropolo Urancev v letu 2100.) Državljeni Uranie, mimogrede povedano, govorijo za nas, njihove ožje ali daljne prednike, docela n e r a z u m l j i v o govorico, dandanašnjemu človeku pa so podobni le še po trupu in udih ter po fiziognomijah, čeprav so moški brez izjeme brez las. Kar se pa tiče vsega drugega — bodisi obleke in hiš in pohištva in načina življenja sploh — kakšna razlika z nebogljenim dandanes! . . . Obleke so brez vseh navlak, s kakršnimi se trapimo primitivci sredi 20. stoletja, torej brez vsakršnih gumbov in kdovekakšnih zadrg, brez vsakršnih gub in zavihov pri suknjičih in hlačah. Sicer pa — suknjičev Uranci sploh ne nosijo. In tudi hlač, vsaj v današnjem smislu, ne. Oblačila so krojena iz enega kosa, tako da ne ovirajo nobenega giba, in je penasto rahla umetna tkanina formalno in funkcionalno v popolni harmoniji z dinamiko katerekoli okončine. Pa hiše! (Tako pač imenujem bivalne prostore Urancev, čeprav imajo kaj malo podobnosti s škatlami, v katerih vegetiramo dandanes.) Hiše so brezizjemno bele (v črno-beli tehniki; za color-film pa morda pastelno zelene barve, s čimer so visoko razviti Uranci računali, čeprav je pri njih film v današnjem smislu že zdavnaj v muzeju, s televizijo vred; oboje namreč v dovršeni tehnični izvedbi nadomestuje ročni uri podobna priprava na levi roki, pri levičarjih pa na desni, kajti pojem leveice in desnice je pri Urancih atavizem, ki ga celo super tehnika ni okrnila.) Tlorisi hiš so osmerokoti. Osmerokotna so najbrž tudi vrata in okna, vendar jih za naša pojmovanja ni, ker jih ni videti, saj so zgradbe iz materiala, skozi katerega ni

mogoče videti v notranjost, iz notranjščine pa se skozi stene odpira pogled na tobogansko vzpenjajoče se in prepletajoče se ceste, po katerih bliskovito, a brezšumno drvijo vozila type »2100 U«. Ta vozila sanjsko aerodinamičnih oblik komaj komaj še po kakšnem detajlu spominjajo na današnje, recimo, »Cadillace 58«, ki so v primeru z »2100 U« pravi kolovrati, tako po obliki kot po hitrosti, kaj šele po sposobnostih, da se n. pr. na pritisk gumba brez vsakršnih kril ali vijakov dvignejo v zrak, ali pa obratno — zgolj ob pogledu vozača na ploščico z oznako »O« zdrsejo na izlet pod gladino oceana.

Edina očitna zveza Urancev s predniki iz primitivistične Einsteinove ere — so ženski državljani. Pri njih se je barbarizem zapeljivih telesnih oblik in obrazov obdržal kljub super napredku tehnike, v sicer izpopolnjeni in malce stilizirani, a vendar očitni formi dandanašnjih pin up girls. Še več — ta estetsko-kemična smer se je pri Urankah tako posplošila, da primitivistično oko človeka iz idilične dobe okoli leta 1958 sploh ni sposobno ločiti eno Uranko od druge, kar pa se seveda Urancem ne dogaja, ker v trojici atavizmov, od katerih prvega smo že omenili (ob levici in desnici), jim je kot drugi ostal zelo razvit čut za erotična gibanja elektronov in pa sposobnost intenzivne reakcije na impulze, ki so v zvezi z modifikacijami elementa »P«, kar je atavizem št. 5. V praatomski dobi (tudi še okrog leta 1957 in ponekod še kakšno leto dalj) so temu rekli laično politična histerija, imperializem in kar je še podobnih praatomskih psevdoznanstvenih poimenovanj.

Žal moram bralca razočarati: razpleta zgodbe ne sprošča drugi izmed trojice atavizmov, konserviranih v podzavesti Urancev, marveč predvsem atavizem št. 5, medtem ko sta prvi in drugi manj pomembna. Tega nisem kriv jaz, marveč zgodba sama, če naj jo zapišem tako, da bo res zgodba o Guliverjih v letu 2100 in ne romanca o verižnih reakcijah Uranca, ki se je odločil za bombardement erotičnega jedra Uranke.

Takole je: v metropoli Uranie je razburjenje. Vzrok nikakor ni malenkosten: izdelani so podrobni načrti za masovno proizvodnjo avtomatičnih glavnikov (torej gre za socialni problem ženskega dela Uranie), toda načrt predvideva za zobe glavnikov snov, katere izdelava je brez elementa »317 L« nemogoča. Problem je bil majhen, politično nameč, dokler so potrebno prvino znanstveniki Uranie nahajali samo teoretično, postal pa je postoterjeno pereč, ko so opazovalci na umetnem satelitu št. 714 odkrili na radarskih zaslonih ležišče te prvine na Zemlji sami, in sicer v neki silno zaostali deželi, katere ime je tako primitivno, da je govornim organom Urancev enostavno neizgovorljivo. Toda prav zaradi odkritega nahajališča iskane prvine so v metropoli Uranie politični im-

pulzi vse močnejši. VLADA predlaga takojšen vdor v »Deželo elementa 317 L« — OPOZICIJA pa se ostro protivi in zahteva odložitev vdora za 4 ure in 29 minut; v tem času naj bi se delegacija Uranie pogajala s prebivalci »Dežele elementa 317 L«, zasedba ozemlja pa naj bi se izvršila šele po teh pogovorih. V sejni dvorani je ob sporu Vlade in Opozicije zelo burno. Res, da se Uranci in Uranke ne izživljajo na tako živalski parlamentarni način, kakor je bil v navadi v praatomski dobi, tja do leta 1960, n. pr. z odpiranjem ust, pri čemer bi proizvajali kričanje ali žvižganje, niti z barbarskim gibanjem rok v odobravalnem ploskanju. Ne, zdaj, leta 2100 ni potrebe po takšnih bestialnostih. Vsak Uranec in vsaka Uranka imata pred seboj majhen aparat s koščnim priključkom, katerega je treba samo pritisniti na čelo, aparat pa — ali žvižga ali pa šumi docela podobno ploskanju rok. Tudi kar se tiče glasovanja, stvar ni obremenjena s kakršnimkoli gibanjem, prerivanjem ali celo ropotom: predsedujoči da samo znak — Uranci in Uranke intenzivno mislijo nekaj sekund o svoji odločitvi — in na veliki plošči se pojavijo krogi različne velikosti, ki se, vijugasto prepletajoč se drug z drugim, kmalu izoblikujejo v številke odstotkov »za« in »proti« vladnemu odnosno opozicijskemu stališču.

Tokrat Opozicija zmagala z večino 1.007.349 %. Torej se bo v Deželo elementa 317 L najprej odpravila delegacija, potem šele jo bodo zasedli in ne, kakor je hotela nasilno ukrepati Vlada. To je pomembna zmaga Opozicije. Zaradi tega njen PREDSEDNIK vztrajno tišči na gumb, da aparat za izražanje čustev in mnenj nenehno proizvaja šum ploskanja. Uranec, ki stoji na čelu vlade in ki ga bomo enostavno imenovali VELIKI, pa prenapenja membrano svojega aparata z žvižganjem. To je resnično kar se da oster prepir med predstavnikoma Vlade in Opozicije, ki bi mejil malone že na osebno sovrašтво, če bi ne bil le stvar načelnega in tako rekoč znanstvenega razpravljanja.

Raketa, ki nosi delegacijo Uranie, nekajkrat vijugne okrog planeta, ker je njen vzgon pač premočan, da bi mogla brez postopnega poje-manja pristati v Deželi elementa 317 L, kar pa ji naposled le uspe. — —

Dežela iskanega elementa je v primeri z Uranio res nadvse zaostala. Samo zamisliti si je treba, kakšno je že na prvi pogled življenje v metropoli Uranie in kakšno, no, recimo v d a n a š n j e m Londonu ali Parizu ali Chicagu, katerih skupna podoba odgovarja pogledu, kakršen se odpre uranski delegaciji, ko pristane njena raketa v zaostali prestolnici primitivnih prebivalcev, ki imajo zgodovinsko smolo, da se prav pri njih nahaja industriji Uranie prepotrebna prvina.

Medtem ko se je delegacija Uranie podvizala na pogovore z vlado Dežele elementa 317 L, se okrog uranijske rakete zbirajo gruče pre-

bivalstva. Res — katerikoli izmed ljudi v gneči bi po načinu govorenja kakor tudi po obleki mogel biti katerikoli izmed nas bralcev. (Nas Evropejcev ali Američanov ali Avstralcev itd.) Nihče izmed nas pa bi seveda ne mogel biti PAL — ker PAL je še premajhen, da bi znal čitati in torej ne more biti eden izmed bralcev. Toda mali, petletni PAL je vendarle med ogledovalci rakete. In z njim je BEN, njegov devet ali morda tudi že desetletni pajdaš. Mali, nerodni in debelušni PAL je kar trd od radovednosti; pa kaj, ko malček nima nobenega upanja, da bi se prerinil skozi množico do rakete! Šele ko ga BEN dvigne na svoja ramena, je malce na boljšem, a le za kratek čas, ker policaji odganjajo radovedneže in z njimi vred preženejo seveda tudi njiju. Sicer je pa že skrajnji čas, da sta nehala pasti radovednost okrog rakete: PAL in BEN nista več brez dolžnosti na tem svetu. BEN ima tako rekoč že svoj dognani poklic — razvažalec mleka in kruha je — kar za moža med devetim in desetim letom ni kar tako. Mleko razvažá s triciklom, z mlečnimi kanglami in štrucami pa vozi po predmestnih ulicah tudi PALA, ki je, kakor smo že povedali, majhen in na moč neroden petletni debeloličnež. Ni docela jasno, ali sta PAL in BEN brata, popolnoma očitno pa je, da sta nerazdružljiva pajdaša.

Ne da bi prav potešila svojo radovednost nad senzacionalno uransko raketo, se vrneta k triciklu, katerega sta bila skrila za nekim zidom blizu letališča. Tam ju čaka tretji — ČAN. No, ČAN pa ni deček, niti ni radoveden, samo nestrpen je. Majhen nestrpen terrier, ki ju pričaka z veselim laježem. Vsi trije odrinejo. BEN, ki poganja tricikel, na sedežu, debelušni PAL na robu prtljažnika, polnega mlečnih kangel in kruha, ČAN pa teče ob strani. A ne dolgo: ČAN je namreč zagledal velikega bernardinca pa jo je na vso moč hitro ubral za bližnji vogal... in stekel za triciklom šele, ko je bil bernardinec v varni razdalji. Kmalu pa ima ČAN spet smolo: izza hiše prikorači velik ČRN MAČEK in lenobno stopa čez ulico. ČAN jo spet jadrno ucvre za najbližji vogal. No, da bi terrierju zaradi črnega mačka očitali vražjevnost, bi bilo nespametno, da bi mu po vsem tem pripisovali kakšna herojska nagnjenja, pa še bolj. Srečanji pa sta za nas koristni v toliko, da smo nekoliko natančneje spoznali tudi njega.

Tricikel vozi skozi predmestje, očitno po poti, ki jo BEN prepedali vsak dan, in z njim PAL in ČAN. Vse to bržčas zaradi tega, ker so tamkajšnji ljudje še tako primitivne miselnosti (s stališča Urancev, seveda), da hočejo iz kdo ve kakšnih mističnih nagibov vsak dan jesti kruh in piti mleko. Podjetni BEN žvižga med vožnjo svojo priljubljeno popevko. Žvižga pač natančno tako, kakor žvižga vseh tistih pet milijonov (pet milijonov krat toliko in toliko) predmestnih fanta-

linov dandanašnjega sveta. PAL, katerega med vožnjo malce mine radovednost in se ga loteva dobra volja, skuša povzeti popevko za BENOM, toda njegov žvižg je v tako boleči disonanci z BENOVO melodijo, da BENU prav nič ne zamerimo, ko ga krepko zavrne, naj molči, in se ČANU prav nič ne čudimo, da presunljivo zalaja. Toda vtem so že pri hiši enega izmed odjemalcev in BEN se podviza skozi vrt z mlekom in s kruhom. —

To, kako je uranska delegacija pojasnila predstavnikom Dežele elementa 317 L, da hoče ležišča rude zase, smo zamudili, ker smo se predolgo vozili z BENOM in PALOM. Vrnili pa smo se le še o pravem času, da smo priče odgovorom velmož Dežele elementa 317 L. Saj so velmožje vljudni, kar se da, a za predlog uranske delegacije niso. Sicer je razlog, zaradi katerega se z Uranci ne strinjajo, res razmeroma malenkosten — ležišča iskane prvine so prav pod temelji njihovega glavnega mesta, mestu pa se nekako kar ne morejo odreči, če ne zaradi drugega, že zaradi tistih nekaj milijonov prebivalcev, ki so bili toliko neuvidevni, da so si zgradili svoje domove prav na teritoriju, katerega notranjost je zdaj Urancem potrebna za industrijo avtomatičnih glavnikov. Res je pa tudi, da takšnega stanja nista krivi niti sedanja generacija niti sedanja vlada, ker so mesto pričeli graditi že pred nekaj stoletji, zdaj pa — ljudje so se pač navadili prebivati v njem, kaj se hoče!

Uranci njihove govornice sicer ne razumejo, a nesporazum je kljub temu izključen, ker imajo s seboj elektronskega tolmača, ki sproti prevaja jezik Dežele elementa 317 L v uranščino in obratno, tako da so si nedvoumno na čistem s tem, da domačini niso navdušeni nad prostovoljnim porušenjem svoje prestolnice, čeprav gre za toliko pomembno, tako rekoč vseplanetno važno industrijo avtomatičnih glavnikov. Zato se vodja uranske delegacije dotakne sklopke na elektronskem tolmaču, da bi ta registriral njegove misli in prevedel vladnim predstavnikom Dežele elementa 317 L nekaj uransko načelnega o njihovem nedvomno sovražnem stališču do Uranie, ki vendar brez-pogojno potrebuje element 317 L. Toda še preden pride do te elektronsko zgodovinske in uransko načelne izjave, se zgodi, da enega izmed predstavnikov vlade Dežele elementa 317 L posili kihec, katerega ni mogel zadržati. Člani uranske delegacije se spogledajo, nato pa se vsi hkrati zastrmijo v svoje Aparate za registracijo vzdušja v bližnji okolici. (Tudi ti aparati so nameščeni na levi, oz. na desni roki.) Iгла na aparatih kaže energičen odklon in mikrofonički z 2-milimetrsko

površino, vdelani na robu Registratorjev za merjenje vzdušja v bližnji okolici, v lakonični uranščini povedo: NA HOD INFEK CIJA.

Stvar je bila uranskemu miselnemu sistemu v tisočinki sekunde jasna: bakteriološki atentat! In to na delegacijo Uranie in vrh tega še s strani kulturno in tehnično nerazvitih barbarov!

In delegati Uranie na kotalkah na atomski pogon švignejo k svoji raketi in z raketo nazaj v Uranio... kjer sta postali Opozicija in Vlada v hipu eno miselno telo: Deželo elementa 317 L je treba zasesti, in sicer takoj. Nastal je sicer ponoven načelen spor med VELIKIM in med PREDSEDNIKOM, ali naj se to zgodi s severa ali z juga. Toda med sporom je bila tudi že pognana v tek velika tovarna uranskega orožja... in že so se dvigale v zrak velikanske okrogle ploščadi, na katerih je demokratično postrojena uranska armada. Demokratično, ker je spet zmagal PREDSEDNIK OPOZICIJE z zahtevo, da bodo napadli z juga.

Kot bi trenil, so uranske letече ploščadi nad Deželo elementa 317 L. Proti njim se sicer poženejo avioni domače obrambe, toda komaj se letočim ploščadim prav približajo, že so uničeni, enostavno izginejo, se razblinijo. Kaj bi avioni type 1958 zdaj, leta 2100! Igračke za muzeje!

Letече uranske ploščadi so nad prestolnico Dežele elementa 317 L, v prestolnici pa sedi pred super televizijskim zaslonom VELIKI in gleda letече uranske ploščadi. Zgane z roko, da bo pritisnil na enega izmed gumbov pod zaslonom, kar bo s ploščadi sprožilo bombe v maščevanje za bakteriološki atentat na uransko delegacijo ter seveda v obrambo civilizacije (in le mimogrede zaradi nahajališč elementa 317 L). Toda PREDSEDNIK OPOZICIJE ostro ugovarja iz razumljivega vzroka: VELIKI je zganil z desno roko, da bo sprožil bombe. Tega Opozicija načelno ne more sprejeti in je pripravljena na skrajnost.

Letече ploščadi vise v zraku nad prestolnico Dežele elementa 317 L in čakajo vladnega signala.

VELIKI in PREDSEDNIK OPOZICIJE pa sta še vedno v ostrem načelnem sporu. Toda ker so trenutki zgodovinski in Urania na braniku svetovne civilizacije, sta se Vlada in Opozicija prisiljeni zediniti. Kompromis: VELIKI pritisne na gumb hkrati s palcem leve in desnice.

Z letočih ploščadi se utrgajo Super-bombe in padajo na prestolnico Dežele elementa 317 L. In že hip nato mesta ni videti več. Vse je podobno samo prostranemu, megličasto-belemu polju, iz katerega kipe proti nebu neznansko razsežni dimni stebri kakor gigantske gobe...

BEN in PAL na vse kriplje bežita, tako da se kolesa tricikla komaj še dotikajo tlaka. Ubogi, na smrt preplašeni ČAN se je pognal na prtljajnik k prepadenemu PALU in se cvileče stisnil v njegovo naročje.

PAL je skoraj brez sape, a toliko mu je le še ostane, da zagrljeno vpraša divje vozečega BENA, ali ni to mogoče — vojna? Kje pa, saj ni bilo vojne napovedi, ga potolaži zasopli BEN in še hitreje žene tricikel. Hvala bogu, si oddahne PAL, ki je spričo grozote, pred katero bežita iz mesta, v svoji otroški nevednosti res že pomislil na to, da bi utegnila biti vojna, kakor jo je pač poznal iz pripovedovanja odraslih.

PALA pa očitno muči še neko vprašanje, ker se spet obrne k sopečemu BENU. Toda v tem ju dohiti silen piš, ki ju dvigne s triciklom in s ČANOM vred v zrak, kjer ju zakrije bel oblak.

Šele nekje daleč daleč v nenaseljeni pokrajini spet pristaneta, odnosno pristanejo, ker je ČAN kljub nenavadni dogodivščini ostal v PALOVEM naročju. Res se je tricikel med poletom kdo ve kje izgubil in res so pristali na trdnih tleh precej trdo, tako da omamljeni obležijo sredi travnate planjave. Toda ni nas resno strah zanje, da bi se pri padcu ubili, saj gre pri naprednih umetnostnih stvaritvah vendarle za optimizem, pa naj bo še tako skrit v poanti romana, drame ali filma. Razen tega nas izkušnja uči, da ima igrani film približno 2500 metrov dolžine in torej niti BEN niti PAL niti ČAN še ne morejo biti mrtvi, saj so bili v ekspoziciji individualizirani in jim torej nezogibno grozi, da postajajo vse bolj in bolj glavni protagonisti pričujoče zgodbe, ne pa mrtva trupla.

Nad prestolnico Dežele elementa 317 L so gigantski gobani že usahnili, ali točneje — se spremenili v pepelnat dež, ki s civilizatorsko blagohotnostjo počasi pada proti zemlji. Z letečih uranskih ploščadi (ki zdaj pravzaprav niso več leteče, ker mirujejo v višavah nad nekdanjim mestom) pa se spusti nekaj stotin vozil, katera bi, po njihovi obliki sodeč, mogla biti bojna vozila (v učbeniku zgodovine Uranie stoji, da so bojnim vozilom v Einsteinovi eri rekli tanki). Ker pa smo bili sami priče, da ni bilo ne duha ne sluha o kakšni vojni napovedi, torej ne more biti govora o kakšni agresiji in še manj o kakršnikoli bojnih vozilih. Zato so to najbrž samo turistična vozila type »2100 U«, ker pa gre brez dvoma tudi za napredno miselno in idejno preobrazbo pokojnih prebivalcev Dežele elementa 317 L, utegnejo biti ta vozila tudi potujoče knjižnice. Naj že bo tako ali tako — uranska vozila so komfortno opremljena, o čemer nas prepriča že bežen pogled vanja. Kako naj bi se spoznal dandanašnji človek na vseh tistih deset in deset aparatov na armaturnih ploščah, kjer ne manjka tudi Registratorja za

vzdušje okolja, katerega kazalec pa je na ničli, kjer nepreklicno miruje, kar potrjuje prejšnje domneve o mirovni vožnji uranskih vozil, saj kaj pa naj bi negibni kazalec pomenil drugega, kakor da je na teritoriju Dežele elementa 517 L res Absolutni Mir. Edina aparatura, ki za naše oko in uho deluje, bi utegnila dandanašnjega človeka malce spominjati na zgodovinsko še kar pomembni Geigerjev števec, kolikor ni to samo asociacija, ker tisti mehanizem zvočno spominja na to muzejsko napravo s svojim nenehnim tk-tk-tk-tk-tk. Toda nekakšno zvezo s proslulim radioaktivnim žarčenjem sedanosti tista napravica vendarle ima tudi še leta 2100... saj vidimo zemljo, kako *valovi*, docela podobna morju, ki bi se zgostilo. Tega je najbrž kriv element 517 L, ležč pod nekdanjim mestom. Zdaj šele nam je očita politična in moralna deformiranost graditeljev tega mesta, ki so radioaktivne komplekse svoje dežele enostavno zakamufilirali s svojo prestolnico! Misija Uranie, tako Vlade kakor Opozicije, postaja od spoznanja do spoznanja pomembnejša in že kar veličastna.

Zemlja torej *valovi* proti ravnini, kjer so obležali BEN, PAL in ČAN. Valovanje je vedno blažje in nižje — naša trojka pa leži prav na meji neprizadetega in radioaktivnega ozemlja, tako da ima to zadnje le še indirektnen vpliv nanje. Ta vpliv pa je resnično docela v stilu leta 2100... Radioaktivno žarčenje prične namreč delovati na Benovo in Palovo hypofizo, pa tudi na Čanovo. (V slučaju, da terrierji te žleze nimajo, deluje radioaktivnost pač na kakšno drugo žlezo podobne sorte, kar je v letu 2100 vendar docela mogoče.) Skratka — medtem ko se BEN, PAL in ČAN dramijo iz omotičnosti, prično tudi naglo *rasti*... Rastejo nenehno in z docela nedolžnimi očmi, kot da ni nič posebnega, če je petletni deček v nekaj trenutkih visok za trinadstropno hišo in še pravkar neznatni terrier precej večji od slona. In ker rastejo vsi trije hkrati, tega menda niti ne opazijo, in ker sta dečka še vedno dokaj omotična, ni nič čudnega, če prezreta v bistvu res nepomembno malenkost, kakor sta njuni obleki, ki, v hipu nekaj stokrat premajhni, odpadeta z njiju in obležita pri njunih nogah, kakor n. pr. izgubljena damska rokavica pred nebotičnikom. Toda otroci, kakršni otroci pač so, res nimajo mere, pes pa se seveda norčavo zgleduje po svojih gospodarjih: poba in ščene še kar rastejo in kolikor bodo v letu 2100 še veljale naše dolžinske mere, si upam mirno trditi, da je BEN v dobri minuti zrasel takole do višine 500 metrov ali pa še kaj malega čez, debelužni PAL pa seveda v ustreznem sorazmerju z njim. Enako tudi ČAN, za katerega res ne vem, ali ga je gnala k takšni rasti le zvestoba do gospodarjev ali pa se je samo požrešno poslušil konjunktura rasti. Kdo bi celo v letu 2100 mogel do

kraja dognati, kaj se v obdobjih konjunktur godi v pasjih dušah, pa čeprav so še malo prej videti samo docela nenevarni, igračkasti terrierji.

Zdaj sta se fantiča le menda do kraja zdramila, ker se ozirata po sebi in, sicer res malce začudeno, opazujeta svojo goloto, ki pa jo še kar brez večjega razburjenja pripiseta pišu, ki ju je odnesel — o svoji gigantski višini pa niti besedice! (Da bi se poba tako prenarejala, skoraj ni mogoče verjeti. Bržčas fenomenalne spremembe res ne opazita, ker glumljenje to ni: v tej fazi sta namreč šele komaj zametka oseb za scenarij in režiser torej še ni nastopil, da bi jima mogel sugerirati hlinjenje nevednosti. Po ČANU, ki se je bil v svoji pretkanosti tudi povečal, ne da bi imel, diletant, le malo pojma o radioaktivnem žarčenju in o funkciji hypofize, pa torej tudi ne moreta opaziti spremembe na sebi.)

Takšna, kakršna sta, odmahedrata čez ravnino, pes pa za njima. BEN celo poizkuša žvižgati, pri čemer sicer ni jasno, ali zavoljo tega, da bi si obudil pogum, ali pa zgolj iz grde navade. Je že tako, da se človek celo v letu 2100 ne more otresti pobalinskih razvad iz otroških let, pa naj ga naključje naredi še tako visokega.

Leteče uranske plošče so se medtem že spustile na tla. Dejavnosti Urancev seveda ne moremo razumeti, saj potem bi v celoti razumeli tudi ves miselni in mehanični ustroj državljanov celo za pojme leta 2100 visoko razvite države, kar pa je, razumljivo, docela nemogoče. Zanimivo pa je videti, kako se le na poteg ene same ročice razpenjajo nad letečimi ploščami nekakšne bele ponjave, podobno, kakor so krovi dandanašnjih parnikov prekriti s platneno streho. Dvomljivo je sicer, da bi se Uranci hoteli zavarovati pred sončnimi žarki, saj se na take diletantske kozmične pojave prav gotovo niti požvižgajo ne več. Zato je najverjetnejša domneva, da so ponjave nad ploščami (ki po kvadraturi dosegaajo n. pr. Place de l'Etoile) razpete zaradi pepelnatega dežja, ki še vedno polagoma pada iz razblinjenih gobastih eksplozij, ali pa v obrambo proti morebitnim gverilcem Dežele elementa 317 L, ki bi jih utegnili napasti s proslulim orožjem za množično uničevanje, katerega zapleteno formulo so zabeležili aparati že ob atentatu na uransko delegacijo — NA HOD INFEK CIJA.

Uranci brez dvoma delajo, čeprav mi tega z našim, sedanjim pojavom prilagojenim vidom ne opazimo in se nam zdi, da vsi člani posadke negibno sedijo na pripravah, ki utegnejo imeti svoj prazvor v našem stolu. Vendar v hipu opazimo na Urancih močno spremembo, ki se izraža v njihovih, vseh v isto smer obrnjenih pogledih: čez rav-

nino jo mahajo BEN, PAL in ČAN. Resnično — 500 metrov človeške višine je tudi za razmere v letu 2100 kar osupljiv pojav, saj se celo tako razsežne letalne plošče Urancev s ponjavami vred ne zde debelejše kakor spodoben podplat, kakršen bi pristajal čevljem 500 metrov visokega BENA ali le za malenkost, kakšnih 20 metrov, nižjega PALA, ki pa letečih plošč pod seboj prav gotovo niti ne opazita, ker sicer bi jima že iz otroške radovednosti posvetila vsaj malo pozornosti, ne pa da bi jih kar mendrala, kot da stopata po pomarančnih olupkih.

Takšen pobalinski odnos do uranske super tehnike spravi s tira tudi sicer tako umirjene Urance. Morda je celo res in ne, da se nam samo zdi — Uranci so kar zmedeni ob bližanju obeh človeških in enega štirinožnega giganta. Ker sicer bi ne bilo takšne, za uranske pojme o spodobnosti že kar hlastne naglice, s kakršno vtikajo v ušesne luknje priključke, ki jih v hipu zvežejo z Aparati za razmišljanje. Toda glej, kakšna presenečenja so možna celo v tako visoko razviti civilizaciji, kakršne so deležni Uranci v letu 2100: Aparati za razmišljanje nikakor nočejo funkcionirati! Kazalci, ki naj bi povzročili in merili intenzivnost razmišljanja, samo divje nihajo sem in tja, v aparatih samih pa nekaj zoprno hreščeče in vse močnejše brni in šumi in poka. In zgodi se, česar niso dotlej elektronski možgani v miselnem centru Uranie niti predpostavljali: v podzavesti Urancev v hipu izbruhne Atavizem št. 4 — polasti se jih STRAH pred NENADEJANIM in zaradi tega NERAZUMLJIVIM. In kakor da niso Uranci in še manj leta 2100, tako jo na vrat na nos pobrišejo s plošč in tečejo čez ravnino proti gozdu. Dečka, ki se razgledujeta, jih še vedno ne opazita. Pač pa pritegnejo pozornost ČANA, ki se skloni in povohlja po tleh. Puh njegove sape pa je za trume bežečih Urancev prava orkanska katastrofa, ki temeljito razpiha njihove vrste, še preden dosežejo gozd, v katerega prisopihajo krepko zdecimirani.

Pa tudi BEN in PAL sta v zadregi. Kljub zaostalosti življenja (po uranskem pojmovanju), kakršnega sta bila vajena, jima golina ni nič kaj prijetna. K sreči opazita Čana, ki je bil odkril na tleh (globoko pod seboj) nekakšno belo krpo, s katero zdaj renče opleta sem in tja, kakor pač ravnajo ščeneta Čanovega temperamenta, kadar se jim zahoče igre. Še več takšnih krp je na tleh. BEN in PAL se sklonita — o kakšna barbarska usoda bo doletela atomske ponjave, še pravkar civilizatorsko razpete nad letečimi ploščami! — pobereta vsak nekaj tistih »krp« in z njimi ovijata ledja. In ko si iz atomskih ponjav krojita bikini za svoji zaostali zadnjici, ki sta vendar samo produkt primitivnih fizioloških procesov duhovno nerazvite generacije njune zaostale domovine, Dežele elementa 317 L, po uransko imenovane, se

niti za bežen hip ne zavesta, otroka nesrečna, da je njuno ravnanje enostavno pljunek civilizaciji in napredku v lice. Res, le kaj si predstavljata nepridiprava, čeprav sta — a to izključno po zaslugi civilizatorskih metod Uranie — zrasla preko pet sto metrov. Saj sta simpatična, toda vse, kar je prav: leta 2100 nevednost nikakor ne bi več smela opravičevati nasilja nad znanostjo in napredkom!...

Vrh vsega pa še njuna nadaljnja brezbržnost tudi v besedah, ne le v dejanju: BEN se namreč nevoljno obregne, češ da ju je vrglo — pomislite! — da ju je vrglo preteto daleč... na kmete, pravi, in da se prav nič ne spozna, kje sta. »Na kmetih« pravi delu zemeljske ploskve, ki je pravkar doživela kulturno, miselno in materialno preobrazbo s pomočjo triumfov človeškega uma, oblikovanega v inštitutih Uranie! Seveda se ne spozna, sirota. Kako pa naj bi s svojimi mizernimi možganskimi zavoji dojel veličino preobrazbe svoje nekdanje dežele, kjer je bil, nebogljenec, prav od malega vajen gledati nekakšne hiše in produkte sočivnih predsodkov, katerim so rekli parki. Kljub 500 metrom višine se njegove umske in emocionalne kapacitete seveda niso enakovredno zvečale, zato tudi njegovo estetsko čustvovanje ni doraslo za lepoto ravne, pastelnobarvne ploskve, ki je zamenjala prejšnjo, v hiše in v ulice skrajno neokusno razbito podobo mesta. Saj se sploh ne zmeni, ne on ne debelušni paglavec PAL in celo ČAN ne, za veličastje teh sprememb. No, če bi bili vsi ljudje takšni, bi bilo res še komaj vredno truda, ustvarjati zgodovino in se naprezati z dviganjem zaostaležev na višnjo miselno in materialno raven. Vendar so ostali prebivalci Dežele elementa 317 L iz same spoštljive hvaležnosti kar onemeli (saj ni nikogar slišati) in najbrž (ker ni nikogar videti) kje skrivoma pišejo vseljudsko zahvalo vladi Uranie.

Tako so BEN, PAL in ČAN docela sami, brez najmanjšega posluha bodisi za hvaležnost bodisi vsaj za lojalnost do zgodovine. Kajti nerodni PAL spet pomendra nekaj letečih plošč, pri tem pa se celo puntarsko skremži in ga celo oblijeje solze, češ, kaj bo mama rekla, ker je ob novo obleko. Javka tudi še, da ga bode v podplate. BEN pa ga potolaži — a za zgodovino se še zdaj ne zmeni, praznoglavec — da pač nista onadva kriva, če se je to zgodilo, in da je pač čas, da se vrneta v mesto... Nad takšno izjavo se je pa tudi z našega sedanjega stališča, kaj šele s stališča pojmovanj leta 2100, vredno zamisliti: smrkavi, čeprav 500 metrov visoki BEN si torej želi »vrvnitve«. Kam, če ne v stari, zaostali, barbarski način življenja? Saj je razločno povedal — v mesto. Torej v tisto nekdanjo, s hišami in s parki iznakaženo gmoto barbarsko vijugastih oblik, zaradi katere je Urania žrtvovala malone vse viške svoje industrije, da jo je zravnala in ji vtisnila pečat

višje kulture!... Cinizem to sicer ni, saj je BEN za kaj takšnega še premlad. Nedvomno pa je to posledica mračnjaške miselnosti staršev, ki je itak že prišla do izraza ob pogovoru z uransko delegacijo, ko enostavno niso bili za sporazumno in tako rekoč enakopravno porušitev svoje prestolnice. Morda pa je tudi res, da se je BEN zanimal za film (ki je bil v zaostali Deželi elementa 317 L tudi še leta 2100 v navadi, kdaj pa kdaj celo kot umetnost) in da je pomislil na nekatera dramaturška načela filmskega scenarija, po katerih naj glavni junaki ne bodo brez napak, in je torej njegovo ignorantstvo samo plod s stališča leta 2100 že zdavnaj zastarelih umetniških naziranj, PALOVO sitnarjenje in jok zavoljo obleke in zbadanja v gole podplate pa spontana diletantska reakcija na BENOVO prepričljivo improvizacijo. No, s scenaristovega stališča to ni ravno napak, ker ga BENOVO zadržanje kar sili, naj zapiše sledeči, za režiserja vsekakor važni napotek:

212. Slika

NA TERITORIJU ZRAVNANEGA MESTA

(*Exterier — Dan*)

BEN in PAL ter pred njima skakajoči ČAN se odpravijo čez sivo ravnino proti gričem...

...katere spričo svoje velikosti prekoračijo, kakor bi otroci običajne višine prestopali krnine. Še vedno so vsi trije videti, kakor da se res sploh ne zavedajo, kaj se je zgodilo z njimi.

(*Ilustrativna glasba*)

Zatemnitev

Odtemnitev

Nadaljnji razvoj dejanja bo bržčas ocenjen kot stilno dokaj neenoten in bo zaradi tega pred filmsko realizacijo slejkoprej podvržen še marsikateremu producentsko-adaptacijskemu posegu v spontanost pripovedi. A naj se smatra to pač kot prva, torej še nepopolna verzija in naj mi bo dovoljeno, da brez kritičnih pomislekov pripovedujem nadaljnjo usodo BENA in PALA ter ČANA, saj bi bilo vendar resnično škoda opustiti izredno priložnost, ki omogoča inspiraciji gledati zgodbo za precej desetletij vnaprej, medtem ko se prenekaterim sodobnikom žal pogosto dogaja, da ne vidijo niti tistega, kar se godi neposredno okrog njih. Zaradi te izredne priložnosti naj mi bodo torej

z razumevanjem oproščeni stilni in dramaturški spodrsaljaji te prve in, kot že rečeno, zaradi tega še nepopolne verzije.

Nebotično orjaška dečka in z njima po velikosti docela skladen terrier so torej odmahedrali čez griče, provokatorsko išoč mesto, katerega seveda ni več. Pustimo jih odhajati, da moremo pogledati spet v metropolo Uranie... (Oznaki »zatemnitev« in »odtemnitev« sta torej upravičeni šele na tem mestu.)

VELIKI in PREDSEDNIK OPOZICIJE ter vsi prej pričujoči so še vedno v isti dvorani, pred istim Supertelevizijskim zaslonom. Njihovi obrazi pa se vse bolj daljšajo v smislu začudenja in tudi že osuplosti: na televizijskem zaslonu ni videti ničesar, ali točneje, samo nekaj temnega, kar utegne biti tudi kaj drugega kakor nič, ker se v sredini tiste temote nekaj hitro in v enakomernem ritmu premika sem in tja. VELIKI in PREDSEDNIK OPOZICIJE se spogledata, potem pa oba hkrati pritisneta na gumb z oznako »Objektiv 114«... Na televizijskem zaslonu je v hipu opaziti nekakšno mrzlično oddaljevanje tistega nič, ki je pravzaprav neka temota z gibajočo se sredino. In kaj kmalu se pokaže slika v izmerah, ki jih v sedanjosti zaznamujemo v filmski snemalni knjigi kot »bližnji posnetek«. Stvar je s tem dobila svoj dejanski smisel, formalistično izražen s Čanovo zadnjico, sredi katere neugnano miglja repek nenehno sem in tja, sem in tja. Slišati pa je tudi glasen hov-hov. Predsednik vključi elektronski tolmač. Toda ta samo hrešči, dokler se naposled na tablici ne razvije napis: DOBESEDNO NEPREVEDLJIVO. SMISELNO — ENOZLOŽNO IZRAŽANJE VESELOSTI, KI UTEGNE BITI TUDI JEZA.

VELIKI in PREDSEDNIK OPOZICIJE se spet spogledata, nato pa složno pritisneta na gumb z oznako »Objektiv 115«. Slika Čanove zadnjice se spet oddalji (hkrati pa se ČAN obrne, da ga vidimo s strani), tako da je zdaj slika v izmeri dandanašnjega »srednjega posnetka«, kar omogoča pred televizijskim zaslonom zbranim Urancem videti BENA in PALA, ki stojita sredi nekakšnih brazd in se ozirata okrog sebe.

Urancem se daljšajo obrazi v vse večji in že kar telebanski osuplosti, ki se njihovemu siceršnjemu dostojanstvu kaj malo prilega (kar je prepričljiv in poučen primer, da včasih še tako dovršena tehnika ne more ljudem preprečiti, da bi se ne spozabili, v katerem stoletju pravzaprav živijo, in da se obnašati z manirami preživelih, da ne rečem že kar mračnjaških vekov, ni niti spodobno niti pametno in potemtakem v nobenem primeru priporočljivo.)

Uranci so se torej z vso pazljivostjo in docela primitivistično osuplo zapičili s svojimi pogledi v televizijski zaslon. Ker pa so to

državljeni super-napredne Uranie in je torej za nas njihova psihologija, obzirno rečeno, futuristična, nikakor ne moremo uganiti, kaj je vzrok tolikšne dezorientacije njihovih živčnih centrov za spodobnost in zadržanost. Ker pa je tole k sreči razpravljanje o filmski temi in ne dušeslovni roman in moremo spričo tega mirno in brez težjih stilnih razpok sprejeti dejstvo, da radovednost PREDSEDNIKA OPOZICIJE docela barbarsko kulminira s tem, da njegova roka nervozno pritisne na gumb z oznako »Detajl«, se stvar takoj pojasni:

Slika švigne navzgor, hkrati pa se približa. Vidimo Palove noge do gležnjev — stopala teh nog pa brez sleherne kulturne tradicije stojijo na kupčku ostankov tipičnih uranskih osmerokotnih poslopij, nekako tako, kakor bi Palovi podplati stali na zdrobljenih jajčnih lupinah. In še huje: med stoječi Palovi nogi žubori curek, čemur bi naturalisti Zolajevega kova rekli tako, kot je res, spodobnejši avtorji pred in za naturalizmom pa bi dostojneje ugotovili, da PAL bržčas opravlja malo potrebo. Malo? Žal je to v tem primeru kljub poetičnemu poudarku primere docela nerealno. Ne smemo namreč pozabiti fenomenalnega učinka radioaktivnega žarčenja na hypofizo debelušnega PALA, ki je sicer še vedno petletni smrkavec, toda z omembe vredno posebnostjo, da je smrkav malone 500 metrov visoko in da je tej dimenziji odgovarjajoča tudi majhnost njegovega početja... Radovednost PREDSEDNIKA OPOZICIJE, ki nam je približala sliko, nam odkriva kaj nemajhne posledice te, dandanašnji še tako nenevarne navade otrok, da od časa do časa odtočijo vodo. Inkriminirani curek namreč odnaša razbitine uranskih poslopij, kakor bi se veletok igral s smrekovimi iglami. Razpenjeni valovi odnašajo tudi tamkaj aerodromirane leteče plošče, ki so brez slehernega dvoma v globokem zaledju — saj je na eni razločno videti napis, katerega spričo lažjega razumevanja kar takoj retrospektivno prevedem iz uranščine v dandanašnjo govorico, v kateri bi se napis smiselno glasil — GLAVNO U-POVELJSTVO ZA KULTURNI IN TEHNIČNI DVIG NEBLOKIRANIH SEKTORJEV MATIČNEGA PLANETA, ZONA 317 L.

Ker sem se že vnaprej opravičil za morebitno stilno neskladnost, si na tem mestu dovoljujem preskok v surrealizem: odločil sem se namreč za dosledno in objektivno poročanje o dejstvih z obeh strani.

Tako zapuščam, vsaj za nekaj časa, osuple Urance in sliko, kakršno nam kaže njihov televizijski zaslon, in s pomočjo preлива ali ostrega reza preidem k dečkoma in psu.

Dečka se še vedno ne znajdeta, kje sta, kaj šele, da bi se zavedla, kakšna, odnosno kolikšna sta, in še manj, da zgolj s svojo prisotnotjo na tem planetu razburjata miselne centre same Uranie. No, PAL je še

vedno obupan, BEN pa se sili k pogumnosti, ki ji menda že tudi sam verjame, kakor je videti. PAL godrnja nad dolgo potjo, saj stopata že lep čas preko gričevij, kot bi hodila po globoko zorani njivi. Negoduje nad čudno pokrajino, na katero je vse bolj jezen, saj mora včasih po vseh štirih plezati čez gorovja ali do kolen bresti čez jezera — kar je pa za njegovo zavest menda res samo grdo razdejan in včasih močvirnat travnik ... Le ČAN ima svoje veselje, ker v travi (ali točneje — v gozdovih) vse pogosteje naletava na majhne gomazeče stvarce, o katerih se mu v njegovi, čeprav stokrat povečani pameti niti ne sanja, da so to odredi Uranie, pod vplivom nenadno prebujenega átavizma št. 4 panično begajoči pred NERAZUMLJIVIM.

Takšne, čez gorovja in čez triumfe uranske tehnike in čez trupla uranskega superljudstva mendrajoče, jih spet ujame televizijski zaslon v Metropoli. Vidimo VELIKEGA, kako po vrsti izključuje Aparat za registracijo zdušja v bližnjem okolju, Aparat za analizo atmosfernih pojavov itd., itd. — ker vsi aparati kažejo ali ničlo ali pa njihovi kazalci histerično nihajo. Vendar VELIKI ne bi bil veliki, če bi ne bil tudi MODRI: nemudoma pokliče predse SVETNIKA, ki je bil v Superinštitutu vzdržal najmočnejši električni šok s pozitivnim nabojem iz PREDATOMSKE KNJIZEVNOSTI. In temu Svetniku — ko je prej registriral svojo pripravljenost, da ne bo izdal državne tajne — pokažejo televizijski zaslon, kjer je razločno videti BENA in cmeraajočega se PALA ter bevskajočega ČANA, ki pravkar stopajo čez eno izmed uranskih mest. Svetnik ni zaman zdržal tistega električnega šoka. Takoj se mu je posvetilo: Guliverji! Da, samo primero z Guliverjem vzdrži ta pojav.

Prav nikakršnega, niti najmanjšega vzroka ni, da bi kdorkoli izmed Urancev, bodisi izmed vladnih ali opozicionalnih predstavnikov, dvomil v Svetnikovo ugotovitev, saj potem bi morali naravnost blasfemično dvomiti v elektriko in v njene šoke, v avtoriteto Inštituta in kar bi bilo še najhujše — dvomiti tudi v Nezmotljivost Velikega, ki bi bil potemtakem poklical Svetnika po nepotrebem, pomotoma, torej iz znanstvene dezorientacije. Ker se pa kaj takšnega Velikim tudi še leta 2100 v nobenem primeru ne more zgoditi, preide Vlada ob zgodovinskem molčanju Opozicije k razvijanju logičnih zaključkov, sledečih iz Svetnikove ugotovitve: 1. Če so opaženi individuumi iz Dežele elementa 517 L postali Guliverji, potem so, upoštevajoč dejstvo sorazmerij, Uranci postali pritlikavci. 2. Opaženi individuumi so slej ko prej le predstraža večje sile in grozi torej Uranii uničujoč napad guliverstva in 3. pod a) precizirati je treba ukrepe za obrambo, pod b) še prej pa ugotoviti vzroke in krivdo za nezdravi pojav guliverstva.

Uranci, dokazujoč elastičnost svojega miselnega ustroja, češ da so sposobni misliti tudi od zadaj naprej, pristopijo najprej k reševanju zadnje točke, t. j. 5 b.

VELIKI zapusti svoje mesto pred televizijskim zaslonom, katerega spet v celoti izpolni temota z migajočo sredino, in se napoti skozi dvorano k STROJU ZA POBIJANJE PROTIURANSKE DEJAVNOSTI. Delovanje tega superidejnega aparata na oko niti ni kdo ve kako komplicirano, a njegov mehanizem, o tem res ni, da bi kdo dvomil, je vrhunec preciznosti, plod Duha, pisanega z nekajkrat povečano začetnico. Za naša današnja primitivna opazovanja Stroj deluje takole: VELIKI pritisne na gumb pod kompasom, ki je vgrajen v sredini čelne strani Stroja. S tem je igla kompasa *razmagnetena* in VELIKI jo lastno-ročno požene, da se prične vrteti okrog svoje osi. Zdaj vsi čakajo, kje se bo igla ustavila. Čakanje in vrtenje — o kakšna neverjetna igra asociativnosti — je malone v potankostih, tako psihičnih (napeto čakanje) kakor tehničnih (vrtenje igle), podobno dandanašnji igri na ruleti:

Naposled se igla vrti vse počasneje in počasneje ... in počasneje — dokler ne obmiruje, dokončno obmiruje in obstane na »J«. Torej — jug. Logičen sklep: pojava guliverstva je kriva Opozicija, ali še točneje njen PREDSEDNIK, ki je izvajal na Vlado pritisk, naj leteče uranske plošče pristanejo v Deželi elementa 317 L z juga. Molk. Spet zgodovinski, kajpa. Potem pritisne VELIKI na naslednji gumb, pri čemer Stroj za pobijanje protiuranske dejavnosti razkrije razsežen GRAFIKON KRIVDE IN POSLEDIC...

Verjemite, da ne samo nam — tudi Urancem zastaja sapa, s takšno naglico se dvigata na grafikonu liniji Krivde in Posledic.

Časi so izredni in napeti: ni da bi se obotavljali ali zadovoljevali s polovičnimi ukrepi. Zato je sklep Vlade hiter in nedvoumen: PREDSEDNIKA OPOZICIJE ELIMINIRATI IZ NADALJNJEGA ŽITJA URANIE, KER JE KRIV POJAVA GULIVERSTVA.

Predstavniki Vlade na ta sklep Velikega s svojimi aparati dolgotrajno in glasno ploskajo, predstavniki Opozicije, katerih pa se kar precejšnje število premika proti vladni vrsti, ki se s tem znatno poveča in okrepi, sicer žvižgajo, a njihovi aparati imajo bržčas kakšno okvaro, ker je žvižganje vse bolj rahlo, dokler ni izenačeno z akustičnim stanjem, kateremu dandanašnji pravimo tišina.

Od tam, kjer so pri dandanašnjih vladnih dvoranah glavna vrata, se utrmeta plečat Uranec in obratno razsežna Uranka, gresta do Predsednika in mu molče pripneta okrog čela kovinast obroč.

Nagel zasuk kamere odkrije nekakšno stekleno kupolo, katere prednji del je na stežaj odprt, v njenem ozadju pa vidimo velik magnet. Spet se od nekje utrne Uranec takšnih in takšnih fizičnih lastnosti* in vključi magnet, ki v hipu — nedvoumno, da naravnost iz vladne dvorane — pritegne naše PREDSEDNIKA OPOZICIJE, ali točneje, kovinski obroč, s katerim je le-ta juridično neločljivo opet okrog čela. Kupola se zapre, službujoči Uranec potegne za skrivno ročico, kupola zažari in z njo vred PREDSEDNIK OPOZICIJE, ki pa je v naslednjem trenutku tudi že eliminiran v smislu vladnega sklepa: na tleh je samo še majhen kupček pepela.

Zdaj gre pa za dinamiko, za tempo filma. Zaradi tega naj mi tele dramaturške telovadbe nihče ne zameri, zlasti pa ne tisti, ki so ob filmu radi razburjeni:

Uranec odpre kupolo, v rokah ima nekakšno šobo — —

V vladni dvorani: trojica izmed preostalih predstavnikov Opozicije se skrivoma izmuzne iz dvorane, nekam hiti, hiti — —

V kupoli: službujoči Uranec je že uredil prej omenjeno šobo... in jo zdaj približuje kupčku opozicionalno-predsedniškega pepela. Šoba sikne in odpihne s pepelnatega kupčka konček vrha, ki se razniči v smeri stratosfere. Uranec spet naravna šobo, da bo razpihal in vstratosferil še preostali pepel, tedaj pa, tedaj pa, tedaj pa...

...Tedaj pa planejo nadenj iz vladne dvorane pobegli predstavniki Opozicije. Dva ga trdno zgrabita in mu iztrgata šobo, tretji pa na moč hitro pospravi preostali pepel v majhno žaro.

Kakor so prišli, tako odhitijo.

Toda do nadaljnjega nameravam ostati dosleden in vztrajati pri surrealističnih principih dramaturške gradnje: torej pri objektivnem in enakomernem obveščanju o obeh plateh.

BEN in PAL in menda celo ČAN so zdaj že kar resnično utrujeni, saj so prekobalili dobršen kos poti. Oblikovitost tal pod njihovimi stopali se je še nekajkrat menjala in če bi primera iz dandanašnjega časa ne bila na moč šibka in spričo prevelike razlike med dandanes in med letom 2100 tudi neprepričljiva, bi morda lahko rekli, da je za njimi razdalja tako približno od Stockholma do Beograda, ali morda tudi od Kaira do Berlina ali... ali — no, pa saj res ni mogoče najti približno ustrežajoče primerjave, ker se je tudi Zemlja do leta 2100 spričo mnogih vrtoglavosti na njej znatno sploščila. Spričo tega dejstva pa primere iz dandanašnjosti izgubijo vsakršno realno vrednost.

* Stvar režiserjeve izbire in invencije.

Pač pa je omembe vreden naslednji pripetljaj: PAL, ki je zaradi utrujenosti in neutešene lakote na moč siten, zmerja BENA in ga celo brčne v gleženj, ko skuša oni nad njim uveljavljati nekakšna pedagoška načela, kot se starejšim bratom spodobi. Naposled pa ga jame bratovsko tolažiti, kar je omembe vreden pedagoški prijem.

Ta spor ujame seveda televizijski sprejemnik v metropoli Uranie. Takoj se poslužijo elektronskega Tolmača in Teleregistratorja za vzdušje. Vendar so zaključki obeh aparatov dokaj nejasni, razen enega: manjši Guliver je v opoziciji do večjega, veliki pa, kakor je videti, popušča. (Opazimo, da se prej iz opozicionalnih vrst v vladne vrste premaknjeni Uranci spet pomikajo nazaj na položaje Opozicije, z njimi pa tudi nekateri izmed vladnih predstavnikov.)

Utrujena DEČKA in ČAN pa jo le še mahajo naprej, saj drugega jim tudi ne preostane. Nam je ob Palovem čebljanju prijetno, pobu samemu pa bržčas manj, ker je ves čas jezno namrgoden. K sreči se BEN izkaže za zelo razumevajočega in malone že kar preveč popustljivega sopotnika, saj na koncu vseh Palovih jezikavosti vedno popusti on, kar je naposled njegova dolžnost, saj je vendar dvakrat starejši, a lepo je vendarle. Tako lepo, da je že kar sumljivo, če nima kaj za bregom, kar bi utegnilo mlajšemu bratu škoditi —.

Prav to pa da Urancem mnogo misliti, ker tako elektronski Tolmač kot Teleregistrator za vzdušje v bistvu vselej zaznamujeta isto: 1. opozicionalnost manjšega in 2. popustljivost večjega Guliverja.

Uranci so prisiljeni nesporno ugotoviti sledeče: guliverska Opozicionalnost je nenehno aktivna proti guliverski Velikosti, ki je vse bolj popustljiva. Ergo: v primeru kontakta z guliverstvom bi bili za vso Uranio velika prednost razgovori med uransko in guliversko opozicijo, obratno pa morda celo usodni razgovori z Vlado, ki jo predstavlja VELIKI.

Uranski aparati za razmišljanje bi ne uživali po pravici svojega slovesa, če bi ne rezultirali sledečega sklepa (v korist Urancev kot celote, seveda, brez ozira na spol in prepričanje): V primeru, da vdreta Guliverja do same metropole, se mora VELIKI na vsak način umakniti, pogajanja naj vodi PREDSEDNIK OPOZICIJE.

Toda avtomatično delujoči Aparat za odstranjevanje raztresenosti (nekaj takšnega kot dandanašnji ventilator) prične nemudoma pospešeno obratovati: PREDSEDNIKA OPOZICIJE vendar ni — eliminiran je.

Aparati za razmišljanje šklocnejo, zato pa hip nato delujejo tem intenzivneje, tako da se dva spričo silnega trenja celo vnameta. Vendar tega nihče niti ne opazi, kajti zunaj se dvigne tisočeren krik, da

Uranci v vladni dvorani sprva onemijo — nato pa, drug prek drugega, v trenutku razbremenjeni prejšnjega dostojanstva, zdrve iz dvorane.

Tisoči Urancev so zbrani na trgu sredi mesta in zdaj, ko jih je minil tisti krik, strmijo kakor okamenele osuplosti proti nebu, a to počno docela složno, ker namreč strmijo vsi v natančno isto smer.

Ni mogoče drugače, kot da pogledamo tja tudi mi:

Metropoli Uranie se bližajo ČAN, BEN in PAL, ali bolje in točneje — ČAN ter Benovo in Palovo truplo ... ker dečka sta brez glav.

Bliže moramo, da bomo razumeli to nenadno spremembo: od blizu niti ni tako strašno, kot se je to zdelo s položaja Urancev. Dečka z glavama namreč segata v nizko ležeče oblake, zato je pač videti od daleč tako, kakor da sta brezglava, a v resnici sta le jezna na »meglo«, ki jima zapira pogled. Zares brezglavi pa postanejo od groze trdi Uranci, ki zdaj v množici vderejo v vladno dvorano in vsi pritegnejo Glasu opozicije, ki zahteva od Vlade: REGENERIRATI PREDSEDNIKA!

Dvoje rok dvigne visoko nad glave vznemirjenih Urancev žaro s predsednikovim pepelom, takoj nato pa žara splava iz rok v roke do izhoda iz dvorane, kjer jo tam stoječi Uranci hlastno pograbijo in tečejo z njo po tobogansko vijugasti cesti proti stekleni kupoli:

BEN in PAL, še vedno z glavama v oblakih, se v upehani Čanovi družini utrujeno prestopata proti glavnemu mestu Uranie.

Na beli pod v sredini steklene kupole so že vsuli predsedniško opozicionalni pepel in kupolo v naglici skrbno zaprli. In še več rok hkrati sega po vzvodu, navpično stoječem med oznakama Plus in Minus. Vzgib v smeri minusa pomeni aliminacijo, vzgib v smeri plusa pa nedvoumno obratno od tega. Ker pa je tudi leta 2100 še v marsikakšnem primeru vražje težko ugotoviti, kaj je zares pozitivno, ker si celo Uranci (vsaj vsak sam zase) niso več na čistem, ali je negativno res negativno, počakajmo samo še hip, da nas o tem dejstva pouče, res samo še kratek hip, ker že nekaj parov rok sega po vzvodu ... in že so ga odločno potisnili v smeri Plusa. In še hip — steklena kupola se razsvetli, iz še pravkaršnjega kupčka pepela pa z nervozno naglico zraste PREDSEDNIK OPOZICIJE. V tem primeru je bil torej plus res plus, vsaj za Predsednika, ki se je tako uspešno razpepelil, odnosno regeneriral, kot je to zahtevala usoda celotne Uranie. Vendar bi si tudi ta Plus zaslužil vsaj majhen negativen predznak: šoba, ki je odpihnila del predsedniškega pepela, je to storila brez vsakršne daljnovidnosti: odpihnila je prav polovico vpepeljene glave, tako da je zdaj Predsednik tako rekoč le polglavi Uranec. Toda v tem času je Urancem Opozicija toliko potrebna, da jih niti ne moti, če ima njen

predstavnik le pol glave. Toliko časa bo že vzdržal guliverske razgovore tudi s polovično glavo, da ukrene Vlada vse potrebno za eliminiranje guliverstva (menijo pristaši vlade). Bolje polglavi Predsednik kakor brezglava Opozicija (se tolažijo opozicionalci). Kljub internim razlikam pa exterierno prevzame vse Urance tolikšna složnost in naravnost spravljalnost, da se niti ne začudimo dogodkom v vladni dvorani, kjer z največjo samoumevnostjo narede iz PREDSEDNIKA OPOZICIJE — predsednika Vlade; VELIKEGA, ki je predsedoval doslej, pa sklenejo skriti in zato poveznejo nanj valj iz tistega čudovitega uranskega gradbenega materiala, skozi katerega ni mogoče videti v notranjost, iz notranjosti pa se odpira skozi stene docela jasen pogled navzven. VELIKI temu niti z besedico ne ugovarja, nasprotno, še svetuje, naj ga zvalijo z valjem vred v čim bolj skriti kot dvorane, ker takšne ukrepe pač narekuje bližajoče se guliverstvo.

Do smrti utrujenemu BENU in PALU pa se seveda niti ne sanja, kaj vse sta povzročila s svojim prihodom, ki ga še vedno smatrata za pot proti domu. A čas je, da si vsaj malo oddahneta. Zato sedeta na travnato grbo, ki pa po uranskih pojmihi ni prav nič drugega, kakor hrib v centru njihove metropole, kjer so doslej pristajala športna letéča vozila »U 2100«, kar pa od trenutka, ko se je hriba dotaknila teža Palove zadnjice, prav gotovo ne bodo mogla več.

PAL je sicer utrujen, toda ko globoko pod seboj opazi nekakšno gibanje, ga vsega prevzame pristna otroška radovednost. Skloni se, da bi boljše videl, kar je pritegnilo njegovo zanimanje, a ko to ne zadostuje, leže na trebuh, da si more stvar ogledati od bliže. (Da pri tem zruši del mestne četrti, tega seveda ne opazi.)

»Glej no, Ben,« se zavzame PAL, »saj tole je pa kakor nekakšna tovarna ... Takšne igrače pa še ne!«

K a k o r kakšna tovarna! Saj tudi je, pob nesrečni! Uranska tovarna letéčih plošč in motorjev »U 2100«.

»Lej, lej — pa gre! Kakor da je zaresna!« se navdušuje PAL. Zdaj postane pozoren tudi BEN. Gleda in se vse bolj čudi.

»Ti, Pal, meni se vse tako zdi, kot da imava sončarico ...«

»Ben — glej - tistole — čakaj, ujamem ga! — Čan, marš!«

Palova debela ročica sega za enim izmed bežečih Urancev, ki pa se pred nekoliko neokretnimi Palovimi prsti v zadnjem trenutku reši v eno izmed poslopij.

To pa je ČANU kaj malo všeč, kar tudi poudari z glasnim laježem.

No, če bi mogel sicer toliko nejunaški ČAN videti, kakšen preplah je vzbudil njegov lajež med Uranci, zbranimi v vladni palači, bi brez dvoma od silnega ponosa zrasel še za kakih deset metrov.

Njegov lajež namreč povzroči v vladni dvorani pravo razdejanje, ker odmevi rušijo zidove, med Uranci pa povzročijo svetovnonazorsko zmedo, da lastnojezično, brez vsakršnih tehničnih pripomočkov tulijo drug čez drugega, kdo je kriv guliverstva.

VELIKI iz svojega valja telefonira PREDSEDNIKU OPOZICIJE, ki pa v zmedii pomotoma prisloni slušalo na tisto polovico glave, ki je nima in tako direktiv Velikega ne sliši. Razume ga šele na ponovni klic, ko se mu posreči prisloniti slušalko na konkretni del glave, torej k ušesu, ki ga šoba ni vstratosferila. VELIKI kriči, naj gre na pogajanja z Guliverji, a naj se obnaša energično, tako, kot bi res bil Vlada, ki pa je kot Opozicija, po vseh znakih sodeč, Guliverjem bolj simpatična.

PREDSEDNIK OPOZICIJE prikima in odhiti na prosto. Resnično mu ni zameriti, če je s polovično glavo tudi nasvete Velikega razumel samo na pol. Tako vsaj se nam zdi spričo tega, da teče pred tovarno, ki jo z velikim zanimanjem ogledujeta BEN in PAL ter ovohava ČAN, se tam razkorači in prične kričati:

»Tako se poberita, pobalina, kajti jaz sem vajina vlada, da vesta!«

PAL ga je bil opazil. In zdaj so njegovi prsti srečnejši: zgrabijo razburjenega PREDSEDNIKA OPOZICIJE in si ga posadijo na dlan:

»Joj, saj tale stvarca je pa skoraj človeku podobna, glej, Ben!« je navdušen nad mravljičasto majhnim bitjem.

BEN samo maje z glavo in si mane oči: očitno vse bolj verjame v sončarico.

»Saj ni mogoče, da bi bili ljudje tako majhni... Pokaži ga, no!«

»Ne dam!« je PAL v hipu trmast. »Ga bom nesel mami pokazat...
Joj — tamle je pa še eden!« ...

VELIKI je. Zlezal je bil iz svojega valja in kriče pritekkel na trg: »Uranci, branite se! Vlado vam ogražajo, vašo vladu!«

Morda bi VELIKI povedal še kaj, pa ne more, ker ga ujamejo Palovi prsti in ga posadijo na dlan, kjer že čemi PREDSEDNIK OPOZICIJE.

»Joj, sta fletna!« je PAL navdušen.

VELIKI pa ne bi bil Veliki in PREDSEDNIK ne Opozicija, če bi se dala motiti v teh, za Uranio tako usodnih trenutkih.

»Napačna taktika!« kriči VELIKI, loveč se na levi dlani.

»Napačne smernice!« ugovarja PREDSEDNIK. »Niso mi verjeli, da sem res Vlada!«

Oba pa s svojim kričanjem (ki je za razdaljo do Palovega sluha komaj komaj slišen glasek) neznansko zabavata PALA. In bogme, da bi PAL docela pozabil na utrujenost in se še kdo ve koliko časa igral

s stvarcema na svoji dlani, če bi prav takrat ne prišli v konflikt tudi oblaki in se sporekli s slepečimi bliski in oglušujočim gromom... česar pa se PAL neznansko ustraši, tako ustraši, da podzavestno, kakor pač ravnaajo otroci z igračkami in hrošči, vtakne VELIKEGA in PREDSEDNIKA OPOZICIJE v žep, odnosno v gubo svojih bikini hlačk, ker pravega žepa žal nima. Nato pa se ves preplašen stisne k BENU, katerega se že tišči ČAN.

»Pojva domov, Ben...«

»Saj bova šla...«

»Ampak bo noč...«

»Bova že zdržala do jutra. Saj daleč pa zdaj ne more več biti...«

»Pa bo dež...«

BEN tesneje stisne PALA k sebi in se ozre po okolici.

Res že padajo prve kaplje in vse hitreje naraščajo v naliv.

»Tamle pod tistole skalo prevedrimo. Pojdi, Pal! In ne joči, no!«

»Saj ne,« zahlipa PAL, ki se duši v zatajevanem joku, se tesno oklene BENA in gre z njim proti skali (za katero pa mi natančno vemo, da je kar precejšnja gora).

Ker pa ju pot vodi čez uransko metropolo, so naši pogledi, uprti v dečkove in Čanove noge, priča konca uranske metropole z njeno kulturonosno tovarno za letelce plošče vred. V človeški sebičnosti smo resnično veseli, da se bo to godilo šele leta 2100 in da nismo Uranci, ki jih — zdaj spet s stališča leta 2100 — spričo neobzirne hoje naših Guliverjev tudi že ni več.

Dežuje, močno in enakomerno.

BEN, PAL in ČAN so se stisnili v zavetje gore, in čim bolj mračno je, tem tesneje so stisnjeni drug k drugemu.

PALA premaga jok.

»K mami bi šel, Ben...«

»Jutri... jutri bova pri njej — —« ga potolaži BEN.

»Ben... pa niso bili skoraj takšni — kakor ljudje?«

»Oh, to se je nama samo tako zdelo, ker sva utrujena... Pravi človek vendar ne more biti tako majhen, da ga stisneš v pest...«

»Pa bo jutri sonce, Ben?«

»Seveda bo. Za vsakim dežjem je sonce. Te zebe, Pal?«

»Ne,« odvrne PAL potolaženo, »ne zebe me — če bo jutri res sonce.« — — — —

Vse kakor v začetku: ploskev velike pisalne mize, na kateri stoji prižgana električna svetilka z zajetnim senčnikom, dva snopiča listov belega papirja, eden na levi, drugi na desni. Vse kakor v začetku, le

da je zdaj svetloba električne luči bleda, ker jo je premagala luč jutra in da se PISATELJEVA ROKA ne pripravlja šele k pisanju, marveč pisanje zaključuje:

»Toda nečesa še vedno nista vedela ne Pal ne Ben — da bi ju mati ne spoznala več, ker sta postala tako velika in silna. Materinstvo je preskromno, da bi moglo verjeti v to, da je rodilo velikane, čeprav se v vseh vekovih godi vsem velikanom isto — rodijo jih matere, ki sledijo klicu Narave in ne želji roditi velikane. Takšne stvari se z ljudmi zgodijo, kadar in če se zgodijo, šele pozneje, z njihovo ali brez njihove volje, zaradi Spoznanja ali iz Stiske.

A drugače težko da bi kdaj bilo, ker vedno bodo Spoznanja in Stiskam še ni tako kmalu videti konca...«

PISATELJEVA ROKA počasi odloži pero in utrne luč, da električna svetloba umre v svetlobi jutra. Pogled kamere pa se zdaj s PISATELJEVE ROKE ozre tudi na PISATELJA samega in se razgleda po vsej sobi. Pisatelj je mož srednjih let, soba pa, kot so pač sobe pisateljev v predstavah bralcev, čemu bi torej s kakšno izjemno resničnostjo izpreminjal že ustaljeno resnico, pa čeprav ni vedno resnična. Torej razen velike pisalne mize in naslanjača še dve steni pokrivajoče knjižne police, na levi okno, njemu nasproti vrata.

Pisatelj gre do okna in z njim vred se zagledamo vzdolž dolge ulice v vilski četrti, z leve in desne obdane s cvetličnimi vrtovi. Po ulici pa se bliža tricikel, ki ga vozi devetletni deček, na las podoben Benu, na robu prtljažnika, polnega mlečnih kangel in kruha, sedi debelušni petletnež kakor jajce jajcu podoben Palu in zato je tudi mali terrier, ki teče ob triciklu, že zaradi doslednosti, če ne zaradi pasme, takšen kakor Čan.

Pisatelj se zamišljeno nasmehne in si prižge cigareto.

Dečka privozita do vrtnih vrat pisateljeve hiše in se napotita proti njej, večji z vrčem mleka, manjši s kruhom.

Hišni zvonec zazvoni.

Pisateljeva ŽENA gre odpirat in zmenja z zgodnjima prinašalcema nekaj besed, ki nam povedo, da sta vsakodnevna obiskovalca: poslove se, dečka odhitita, ONA zapira za njima in se v predsobi sreča z možem, kateremu se nasmehne. Tudi ON njej.

»Si predstavljaš, da bi fanta takole čez noč zrasla v velikana, no, v Guliverja?« reče PISATELJ ŽENI.

ŽENA ga za hip začudeno pogleda, potem se spet nasmehne:

»Ali nisi morda... nekoliko preutrujen?«

PISATELJ se zresni:

»Res, truden sem. Včasih celo bolj, kot je videti... A danes bi se rad sprehodil, rad bi vsaj kakšno uro premišljeval o stvareh, od katerih ni treba biti utrujen...«

Mehko se ji nasmehne in odide.

Dečka, tako na las podobna Benu in Palu, sta pravkar opravila tudi že v eni naslednjih hiš, više v vrtni ulici. Zdaj se spet spravita na tricikel in odrineta dalje. Vozita naravnost proti nam, tako da se moremo dodobra prepričati o njuni popolni podobnosti z Benom in Palom. In da je podobnost prav izven vseh dvomov, prične starejši, ki vozi tricikel, žvižgati melodijo, ki je tudi od prve do zadnje note enaka Benovi popevki. In debelušnež na robu prtljažnika skuša v enaki disonanci kakor Pal povzeti žvižganje za starejšim, ki ga hoče pravkar okarati... tedaj pa pred seboj zagleda nekaj, kar mu v hipu vzame glas, tricikel pa na vso moč zaustavi, da debelušnež skoraj pade s prtljažnika.

»Mojuduh, bova imela pa smolo!« se ujezi starejši, medtem ko terrier »junaško« skoči na prtljažnik v varstvo manjšega dečka in na nekoga tam dalje na ulici glasno in z jezo zalaja.

Tudi mi pogledamo tja in vidimo veliko ČRNO MAČKO, ki korači proti sredini ceste, se pravi — dečkoma bo prekrížala pot, ne da bi se zmenila za terrierjevo bevskanje.

Tedaj pa se oglasi močan in malone ogorčen — »Pšššt!«

Ozremo se in vidimo PISATELJA, ki jezno podi ČRNO MAČKO, pogleda proti dečkoma, se jima vzpodbudno nasmeji, hkrati pa se tudi že ozre, brez dvoma za kakšnim kamnom. Toda kamna ni, PISATELJU pa je videti, kako ne želi, da bi fantičema križala pot ČRNA MAČKA — znamenje nesreče. Zato naglo seže v prsni žepek, zgrabi pero in ga zaluči proti ČRNI MAČKI, ki je dospela že do srede ulice. Zdaj se žival le ustavi: malce zaničljivo in malce s strahom ovoha pero, ki jo je zadelo — še za hip okleva, kot bi razglabljala, kaj naj stori, potem pa se počasi obrne in odtihoti, od koder je bila prišla, ne da bi prekoračila cesto. (Iz tega utegnejo zanamci sklepati, da imajo ČRNE MAČKE razen znamenja nesrečonosnosti tudi še kanec VESTI ali pa vsaj STRAHU PRED PISATELJEVIM PERESOM. No, če jim bo ta lastnost kot nesrečonoskam ostala tudi še v naslednjih stoletjih, moremo imeti upanje, da bo obstajal ta naš zgubani planet vsaj še kakšno stoletje več, kot pa mu je sicer usojeno.)

Dečkoma se razleze obraz v vesel nasmeh in starejši veselo požene tricikel dalje po ulici, zavije v loku mimo mesta, kjer se je bila

ustavila ČRNA MAČKA, s prstom hvaležno salutira PISATELJU in žvižgaje odvozi dalje.

PISATELJ s počasnimi, zamišljenost izražajočimi koraki stopa dalje po vrtni ulici, po kateri se naglo oddaljujeta dečka na triciklu.

K o n e c

ŠTIRI PESMI GARCIA LORCE

VLAZNO DVORIŠČE

Pajki
so prepletli lovor.

Naključje
se spreminja v sneg
in zaspana leta
se upajo strmeti
v statve, ki tkejo
večnost.

Mir je postal sfinga,
smeje se smrti,
ki poje otožno
sredi skupine
daljnih cipres.

Bršljan kapelj
openja zidove,
prežete
s pradavnimi
»usmili se nas«.

O stari stolp! Jokaj
svoje vzhodnjaške solze
nad tem resnim dvoriščem,
kjer ne šumi studenec.

Pajki
so prepletli lovor.